

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АЛЕКСЕЕВСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
“АЕРЫМ ПРЕДМЕТЛАР ТИРЭНТЕН ӨЙРӘНЭЛӘ ТОРГАН
2НЧЕ АЛЕКСЕЕВСК УРТА ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ МӘКТӘБЕ”
МУНИЦИПАЛЬ БЮДЖЕТ ГОМУМИ БЕЛЕМ УЧРЕЖДЕНИЕСЕ

“КАРАЛДЫ”

МБ житәкчесе

И.Х. Замалиева Замалиева И.Х

МБ утырышы беркетмәсе
№ 1 25 август 2016 ел

“КИЛЕШЕНДЕ”

«2 нче Алексеевск УГББМ»
МБГБУ директор
урынбасары

Л.Р. Ягудина Ягудина Л.Р.

27 август 2016 ел

“РАСЛАНДЫ”

«2 нче Алексеевск УГББМ»
МБГБУ директоры

Л.Н. Диплянина Диплянина Л.Н.

31 август 2016 ел

31 август 2016 ел

Татар теле һәм әдәбияты укытучысы
Замалиева Илсәяр Хәнифовнаның
4 “Б” сыйныфы өчен әдәби укудан
эш программасы

Педагогик совет утырышында каралды

1 номерлы беркетмә

31 август 2016 ел

2016-2017 уку елы

I.Укыту предметын үзләштерүнең планлаштырылган нәтижеләре

Сыйныф 4Б сыйныфы (татар төркеме)

Сәгать саны: 68 сәгать, атнага 2 сәгать

Планлаштырылган контроль дәресләр тестлар-2

Административ контроль дәресләр 1 с.

Дәреслек :

Эш программасы түбәндәге документларга нигезләнеп төзелде:

1.Программа: “Рус мәктәпләрендә укучы татар балаларына ана теле һәм әдәбият укыту программалары” (Ф.Ф.Харисов, Ч.М. Харисова,В.А. Гарипова, Р.Р. Жамалетдинов, Р.Ф.Жамалетдинова. Казан. “Мәгариф” нәшрияты, 2010)

2. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе “Аерым предметларны тирәнтен өйрәнүче Алексеевск 2 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе”нең төп гомуми белем бирү баскычында гомуми башлангыч белем бирү программасы.

3.Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе “Аерым предметларны тирәнтен өйрәнүче Алексеевск 2 нче урта гомуми белем мәктәбе”нең 2016-2017 уку елына укыту планы (№1 педсовет протоколы, 31 август 2016 ел

Универсаль уку гамәлләре

Шәхескә кагылышлы универсаль уку гамәлләре

- Үз илең, халкың һәм тарихың белән горурлану хисләре формалаштыру, һөнәрләр дөньясы белән танышу, жәмәгать урыннарында, мәктәптә үз-үзеңне тотуның әхлакый кагыйдәләрен үзләштерү, аңлы рәвештә рефлексив үзбәя формалаштыру;
- уку эшчәнлегенә һәм аның мотивлары арасында элемент урнаштыру;
- әдәби мәдәният нигезендә матурлыкны күрә белү һәм эстетик хисләр формалаштыру;

Регулятив универсаль уку гамәлләре

- максатка ирешүдә үзгәтлек, авырлыкны жиңүгә эзер булу,авырлыкларны чишү ысулларын эзләүгә ихтыяж формалаштыру;
- план төзү һәм гамәлләр тәртибен ачыклау;
- ирешеләчәк нәтижәне алдан күрү;
- проблеманы чишүдә берничә вариант табу, аларны кулланып карау;
- үтәлгән эшнең сыйфатын һәм дәрәжәсен билгеләү, уңышлылыгына бәя бирү;
- кагыйдәләрен, күрсәтмәләрен истә тотып гамәлләр кылу;

Танып-белү универсаль уку гамәлләре

- эшчәнлек барышын һәм нәтижеләрен тикшереп һәм бәяләп бару;
- шартлы рәсем, план, күчерү,үзгәртү, төзү;
- охшашлык һәм аермалыкларны аеру, чагыштыру;
- бербөтенне өлешләргә бүлү;
- аерып алынган нигез буенча объектларны тәртипкә салу;
- нәтижә чыгару;
- охшашлыклар урнаштыру;
- проблеманы кыска һәм ачык итеп әйтү;
- проблеманы чишү алымнарын хезмәттәшлектә табу;

Коммуникатив универсаль уку гамәлләре

- укытучы, туганнар, эти-әниләр белән хезмәттәшлекне планлаштыру – катнашучыларның максатларын, вазифаларын үзара аралашу ысулларын билгеләү;

- дискуссиядә катнашу, сораулар формалаштыру, житмэгән мәгълүматны башкалардан сорашып белү;
- проблеманы ачу, аны тормышка ашыру, үзара килешүгә ирешү;
- эшлекле партнерлы аралашу, төркемдә үзара ярдәм итешү;
- үз фикереңне тулы, төгәл һәм ачык , аңлаешлы итеп әйтү, аны яклау.

Укучыларның белеменә, эш осталыгына һәм күнекмәләренә таләпләр

Укучы белергә тиеш:

- шигырьләрне сәнгатьле итеп уку;
- әсәрнең мәгънәви кисәкләре арасындагы бәйләнешләрне ачыклау, төп фикерне билгеләү һәм аны үз сүзләре белән әйтеп бирү;
- кыска күләмле әсәрләрнең эчтәлеген сөйләү;
- тылсымлы һәм хайваннар турындагы әкиятләрне аера белү;
- әсәрдәге төп геройга мөнәсәбәт белдерү;
- укылган әсәрдән чагыштыру, жанландыру, контрастны таба белү;
- 2–3 татар классигының исемен;
- 2–3 хәзерге заман язучысы яки шагыйрәнең исемен, язган әсәрләрен һәм аларның эчтәлеген;
- үзенә иң ошаган авторның берничә әсәрен;
- китапның төрле элементларына карап эчтәлеген билгеләү;
- сүзлекләрдән кирәкле мәгълүматны табу;
- әсәрләрнең геройларына характеристика бирү, чагыштырулар;
- авторның үз героена мөнәсәбәтен билгеләү;
- яраткан әдәби герое турында сөйли белү;
- дәрәҗәдә дәрәҗә ориентлашу, китап элементларын төгәл билгеләү, авторын, исемен, эчтәлек язылган битне табу, иллюстрацияләр белән эшли белү;
- тематик, монографик әсәрләр жыентыклары төзи белү;
- төрле авторларның 6–8 әсәрен яттан белү;
- мөстәкыйль рәвештә китаплар сайлай белү, китап элементлары буенча аның эчтәлеген ачыклау;
- сүзлекләр белән мөстәкыйль эшләү;
- аңлап, йөгерек уку күнекмәләре булдыру;
- текстның темасын, төп фикерен табу, текстны мәгънәви кисәкләргә бүлү, текстның планын төзү, тулы һәм кыскача эчтәлекне бирә белү;
- фольклор әсәрләрен тану, автор әсәрләре белән уртаклыгын, аермасын билгеләү;

- эсәрдәге геройлар турында үз фикерләрен әйтә белүләренә ирешү, геройларның характерын ачыклау, чагыштыру;
- сайлап алып, эсәрне яки бер өзекне яттан өйрәнү; ныгыту;
- дәреслектә оста ориентлашу;
- эсәрдән өзекләр китереп, аннотацияләр язу;
- уку елында өйрәнелгән әдәби эсәрләрнең исемен, авторын, эчтәлеген;
- 1–2 балалар журналын, аның бүлекләрен;

теге яки бу авторларның китапларын (бирелгән исемлек буенча, чыгыш әзерләү өчен) мөстәкыйль рәвештә китапханәдә сайлый белү, китап элементлары буенча аның эчтәлеген ачыклау; сайланган эсәрләрне мөстәкыйль уку.

II. Укыту предметының эчтәлеге

Башлангыч гомуми белем бирү мәктәбендә «Әдәби уку» предметын өйрәтү аша укучыларда татар әдәбиятының күп мәдәниятле дөньядагы роле һәм әһәмияте турында беренчел күзаллау формалаша. Аларда татар мәдәбиятенә һәм әдәбиятына ихтирам хисе тәрбияләнә, ватанпәrvәрлек хисе уяна, татар дөньясын тирәнрәк аңларга мөмкинлек бирелә. Рус мәктәпләренең башлангыч сыйныфларында укучы татар балалары өчен төзелгән әдәби уку программасы түбәндәге максат һәм бурычларны үз эченә ала:

- укучыда татарча укуга кызыксыну, омтылыш уяту;
- әдәби уку тәҗрибәсе булдыру;
- үз милләтнең белән горурлану, татар теленә мөхәббәт хисләре тәрбияләү;
- татар әдипләренең иң яхшы әдәби эсәрләре белән танышу;
- әдәби эсәрләрне дәрәс һәм йөгереk, аңлап, сәнгатьле уку күнекмәләре булдыру, уку тизлеге нормаларына сыешу;
- татар халык авыз иҗаты эсәрләрен белү, мәкаль һәм әйтемнәрне урынлы куллана белү;
- текстны аңларга, аңлаганны тыңлаучыга житкерергә, дәрәс һәм матур итеп укырга, укыганның эчтәлеген сөйләргә, тема буенча әңгәмә кора белергә, аралашканда тел чараларын урынлы файдалана белергә өйрәтү;
- эсәрнең темасын һәм төп геройның характерын, эш-гамәлләрен, эсәрдәге вакыйгаларга, геройларга карата үз фикерләрен белдерергә өйрәтү;
- халык әкиятләрен һәм фольклор жанрларын, автор әкиятләрен, хикәя, шигырь, мазәкләрне һ.б. әдәби жанр буларак кабул итәргә күнектерү;
- төрле милләт вәкилләре арасында дуслык хисе тәрбияләү.

Башлангыч сыйныфны тәмамлаганда «Әдәби уку» предметын өйрәтүнең **гомуми нәтижәләре:**

- катлаулы булмаган монолог төзи белү;
- геройлар һәм вакыйгаларга характеристика бирү;
- укылган әсәрнең эчтәлеген план буенча ачу;
- шигъри әсәрләргә сәнгатьле укый белү;
- иптәшләре алдында кыска чыгышлар ясау;
- дәреслек һәм фәнни-популяр әдәбият белән эшләргә күнегү;
- алган белемнәрне практикада куллана белү;
- укытучы ярдәмендә персонажларга бәя бирә белү;
- төркемнәрдә үз фикерләрен дәлилли белү.

III. Төп уку эшчәнлегә төрләрә күрсәтелгән тематик планлаштыру

№	Дәреснең темасы	Укучыларның эшчәнлек төре	Үткәрү вакыты
1	Халык авыз ижаты әсәрләре	Аңлап уку күнекмәләре булдыру	2.09
2	Әкиятләр. “Жил арба” әкиятә	Әкият белән танышу, сорауларга җавап бирү.	5.09
3	“Жил арба” әкиятә	Әкият белән танышу, сорауларга җавап бирү.	9.09
4	Мифлар. “Жил иясе”, “Тургай һәм Кояш” мифы	Укыган текстның мәгънәсен аңлау	12
5	Фатих Әмирханның “Ай өстендә Зөһрә кыз” әкиятә	Язучының тормыш юлы, ижаты турында мәгълүмат алу. Әкият белән танышу.	16
6	Фатих Әмирханның “Ай өстендә Зөһрә кыз” әкиятен өйрәнүне йомгаклау	Сәнгатьле уку. Сүзлек байлыгын арттыру. Кешелеклек сыйфатлары тәрбияләү.	19
7	Бәетләр. “Сак-Сок” бәете	Аңлап уку күнекмәләре булдыру	23

8	Б.с.ү. Туган якның серле табигате. Бүлекне кабатлау	Көзге матурлыкны күрә, соклана белү хисе тәрбияләү	26
9	С.т.у дәресе. Татар халык әкиятләре	Әкият белән танышу, сорауларга жавап бирү	30.09
10	Мәсәл. Иван Крыловның “Карга белән Төлке” мәсәле	Көзге матурлыкны күрә, соклана белү хисе тәрбияләү	3.10
11	Мәжит Гафури мәсәлләре. “Чикерткә белән Кырмыска”, “Тавык белән Үрдәк”	Сәнгатле уку Диалог төзү	7.10
12	Габдулла Тукай. “Яшь агач” әсәре	Укыган текстның мәгънәсен аңлау	10
13	Әхмәт Исхак. “Карт имән белән яшь егет»	Туган як табигатенә сак караш тәрбияләү	14
14	Кабатлау. Белемнәрне тикшерү	Тест эшләү	17
15	Г.Тукай “Ай һәм Кояш”, “Фатыйма белән Сандугач”.	Сәнгатьле уку күнекмәләре булдыру. Рольләргә бүлеп уку.	21
16	Автор әкиятләре. Г.Тукай «Шүрәле» әкиятә.	Сәнгатьле уку. Сүзлек байлыгын арттыру. Дуслык хисе тәрбияләү.	24
17	Автор әкиятләре. Г.Тукайның «Шүрәле» әкиятә	Сәнгатьле уку. Сүзлек байлыгын арттыру. Рәсем ясау	28.10
18	Мәжит Гафури. “Болын” шигыре , Муса Жәлил. “Яңгыр” шигыре	Уку күнекмәләрен яхшырту, табигатькә сак караш тәрбияләү	7.11
19	Сынлы сәнгать музеенда. Ф.А.Васильев – пейзажист. “Яңгыр алдыннан” картинасы	Картина буенча эшләү	11.11
20	Муса Жәлил “Чишмә” шигыре	Текст белән танышу. Әби-бабайларга карата хөрмәт хисе тәрбияләү.	14
21	Абдулла Алиш. “Койрыклар” әкиятә	А.Алиш турында белемнәрне тулыландыру. Әсәр белән танышу. Сүзлек запасын баету.	18
	Абдулла Алиш. “Койрыклар” әкиятен өйрәнүне йомгаклау	Әкиятләр сөйләү, анализ ясау	21

22		фикер алышу,мәгълүмат алу.	
23	Абдулла Алишның “Кемгә кирәк, кемгә кирәкми” хикәясе	Язучы турында белешмә алу. Әхлак тәрбиясе турында сөйләшү.	25
24	Сынлы сәнгать музеенда. Ф.А.Васильев – пейзажист. “Юеш болын” картинасы	Бәйләнешле сөйләм үстерү	28.11
25	Нәби Дәүли. “Бала болыт” әсәре	Сөйләм төзәргә өйрәнү. Әхлак тәрбиясе турында сөйләшү.	2.12
26	Рәшит Бәшәр. “Сандугачлы ак инеш”	Әсәре белән танышу. Табигатькә сак караш тәрбияләү	5.12
27	Гәрәфи Хәсәнов. “Кышкы урман” хикәясе	Язучы турында белешмә алу. Әсәре белән танышу.	9
28	Сынлы сәнгать музеенда. И.Э.Грабарь. “Февраль зәңгәрлеге”	Экскурсия үткәрү	12
29	Фәнис Яруллин. “Иң бәхетле төн” әкиятә	Аңлап уку күнекмәләре булдыру	16
30	Сания Әхмәтжанова. “Саклыйк, әйдә, жир-ананы” шигыре	Аңлап уку күнекмәләре булдыру	19
31	Бүлекне кабатлау	Мөстәкыйль эшләү	23.12
32	Проект эше	Проект ясау	9.01
33	Балачак әдипләре	Язучылар турында сөйләшү	13.01
34	Шәүкәт Галиев “Камырша”	Шагыйрь турында белешмә бирү. Аңлап уку.	16
35	Шәүкәт Галиев “Күршеләрнең алмасы”, “Минем абый шигырь ятлый”, “Куркыныч хәбәр” шигырьләре	Укыган текстның мәгънәсен аңлау. Сүзлек өстендә эшләү	20
36	Роберт Миңнуллин шигыре “Әни, мин көчек күрдем”	Шагыйрь турында белешмә бирү. Аңлап уку.Сорауларга җавап бирү.	23
37	“Спортның яңа төре” шигыре	Әсәрнең эчтәлеген сөйләү.	27
38	Ш.Галиев һәм Р.Миңнуллин китаплары Сыйныфтан тыш уку	Укыган текстның мәгънәсен аңлау	30.01
39	Бүлекне кабатлау	Сорауларга җавап бирү.	3.02
40	Хакимжан Халиков шиг. “Дәү әти”, “Вақыты тар”	Герой турында сөйләшү.	6.02

41	“Чыпчык баласы Чырчыр турында әкият”	Укыган текстның мәгънәсен аңлау	10
42	Сынлы сәнгать музеенда. Ф.Х.Якуповның “Аналар жәе” картинасы	Әниләргә карата мөхәббәт хисе тәрбияләү	13
43-44	Сәхнә әсәрләре, уеннар. “Нинди кош?”	Сәнгатьле уку. Сорауларга җавап бирү.	17
45	Фәнис Яруллин шиг. “Ап-ак иткән”, “Бияләй”	Сәнгатьле уку күнекмәләрен камилләштерү	20
46	Ф.Яруллин “Юылмас хурлык” хикәясе	Укыган текстның мәгънәсен аңлау	24
47	С.т.уку дәресе. Китап киштәсе. Х.Халиков һәм Ф.Яруллин китаплары	Шагыйрьләр турында белешмә бирү. Сәнгатьле уку.	27.02
47	С.т.уку дәресе. Китап киштәсе. Х.Халиков һәм Ф.Яруллин китаплары	Шагыйрьләр турында белешмә бирү. Сәнгатьле уку.	27.02
49	Роза Хафизова. “Күгәрчен һәм малай”	Сәнгатьле уку. Сүзлек байлыгын арттыру. Дуслык хисе тәрбияләү.	6.03
50	Сәрвәр Әдһәмова “Дуслар” хикәсе	Сәнгатьле уку. Сүзлек байлыгын арттыру. Дуслык хисе тәрбияләү.	10
51	Әхсән Бәян. “Эт янында тиеннәр”	Сәнгатьле уку.	13
52-53	Дәрҗия Аппакова “Шыгырдавыклы башмаклар” хикәясе	Бәйләнешле сөйләм телен үстерү	17.03
54	Михаил Зоценко «Мескен Федя»	Бәйләнешле сөйләм телен үстерү	3.04
55	Резеда Вәлиева шигыре “Җиңү көнендә”	Сугышка багышланган шигыр.уку. Туган якка мөхәббәт, горурлык хисе тәрбияләү	7.04
56	Сынлы сәнгать музеенда. И.В.Рәфыйковның “Сугыш еллары” картинасы	Картина буенча әңгәмә	10
57	Нәбирә Гыйматдинова “Сертотмас кәжә”	Уку, сөйләү	14
58	“Әллә каян күренеп тора”. Виктор Голявкин	Яраткан әкиятләр турында сөйләшү	17
59	“Сәгать ярдәм итте”. Юрий Ермолаев	Уку, сөйләү	21

60	Б.с.ү. “Балачакның кызыклы уеннары”	Төрле кызыклы уеннар уйнау	24
61	Бүлекне кабатлау	Сорауларга дөрес жавап бирү	28.04
62	“Чыдам кургашын солдат” әкийте. Г.-Х.Андерсен	Уку, сөйләү	1.05
63	“Гулливёр сәяхәте”	Мәзәкләр белән танышу, уку.	5.05
64-65	“Шүрәле малае” (әкият-пьеса)	Уку, сөйләү	8
66	Бүлекне кабатлау	Уку, сөйләү	12
67	“Шүрәле жыры”. Зиннур Хөснийр.	Сәнгатьле уку, анализ ясау	15
68	Ел буена үткәннәрне кабатлау. Викторина. “Шагыйрьләр ижатын беләбезме?”	Ел буена үткәннәрне кабатлау , викторинаүткөрү	19.05

Пронумеровано, прошнуровано
и скреплено печатью *г.с.в.м.к.* листов
Учитель *И.Х.Замалиева*

